

Nýggir haldarar eiga at tekna seg á posthúsinum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓDRALAG

NR. 36.

LEYGARDAGIN
11. MAI 1963

36. ÁRG.

Jørðin er »tabu«

HALDOR VARD AVVISTUR

... fjöllini eru komin »heima«
nasjonalist framstígg.
Hon skal bara ikki rorast.

I málinum um Kálvalíðmørkina varð uppskotið hjá Haldor Hansen felt, bert 9 atkvøður vóru fyr.

Tá formaðurin í nevndini, ið víðgjörði málið, Poul Petersen hevði verið á talarapallinum, har hann segði frá, at nevndin mátti frá, at uppskotið varð samtykt og visti á tveir tingvøðer, i 1937 og 1939, kom Haldor Hansen á røðrapallin, har hann segði seg vera harman um, at hetta málið ikki fekk undirtøku.

»Sjálvt um tingið í 1937 og 1939 tók skeiðar avgerðir, so er tað fyr, ti ikki nokur umbering at gera slíkt aftur í 1963,« helt hann fyr — og helt so fram:

Stoðan í dag er bara tann: Jørðin skal liggia í örøkti, menn sum vilja og hava hegni til at faast við jørð sleppa ikki framat. Menn sum ikki tíma at gera nakað við jørð sína, skulu sleppa at sita, hvussu víkir og vendir.

Menn fróast um, at fjöllini eru komin »heimafture« til landa. Um tað er nasjonalisma at leggja jørðina í örøkt — og gera víðurskiftini verri hjá teimum, sum vilja gera nakað við jørðina, so er at sleppa sær av við hetta, sum kallast nasjonalisma, tí so er tað ein landskaði. Tað skapar einans skað.

Bókaummæli

Páll J. Nólsoe:
FØROYA SIGLINGARSØGA I.

1000—1856

Onnur útgáva

Egð forlag, Tórshavn 1963.

Tað mátti drúgvast verið ein-domi, at føroyski bók verður upp-afur prentað eftir so stutt tíðarskeiði. Tókk skal Páll Nólsoe hava fyr iðinskapi, tí tað er ólíka betur, at spita í hendurnar heldur enn at gremja seg og deila um tvør-andi áhuga og mentunarloysi.

Hann einki sáðar, einki heystar. Hann ið ovseitur varð at fáa sær fatur á bókina í fyrra umfari, verið nú snarur hesa ferð. Ikki at tala um tey ungu, tí hendan bókinn er søga og ikki, sum maðurin segði: »skroeg og gamlar lagnir«.

Páll heldur seg á fótum og letur skjólini tala, sum rimilt er, ta tað skal vera søga. Segan sýni okkum menn við dygdum og lýtum — menniskju. Ein mann havi eg hoyrt siga, at Páll Nólsoe kund: latið vera at spilla skyldmannin ú og gera hann til svikara og smugl-ara, men slíka fávitslutu hoyrir ein tibetur sjáldan. Og tó at Nólsoe-Páll var úrmælingur bæði á sjögvi og landi, so mundi hann verið lorkutur á flogi, sjálvt um menn fóru at fatla honum eingla-veingi.

Menn kepp nú bókina. Tað er ikki víst at hon kemur aftur á triðja sinni.

Hans Dalsgaard.

Úr salinum svaraði tá landsstýr-ismaður E. Patursson: »Karmal ella kaos« — Haldor Hansen minti tá E. Patursson á, at tað júst var faðir hansara, sum á sinni rak burtur tveir Miðvingar, sum høvdu fingið festi í Kirkjubø.

Nú gongur sonurin júst í faðir-sins spor. Tað má ikki henda, at dugnamenn koma til festi. Kongs-

bøurnir skulu verða sitandi, eing in má rora teir. Teir skulu nú eisini sleppa undan at gjalda jarð-arskatt, sambært skattalógina hjá E. Paturssyni, istaðin skulu fiski-menn gjalda til kongbøundurnar. Formaðurin í Føroya Fiskimannafelag gongur við øðrum ørðum á odda fyr at taka allar byrðir áv kongsbøundum og í staðin leggja fleiri byrðir á fiskimannin.

Ja, so roynast álitismenn!

Kommunan skal nú hjálpa — tingið gjalda helvtina

Á ting er lagt fram mál av norð-oyatingmonnum um veðhald fyr-láni til Klakksvíkar kommunu og studningsveitan uppá 50 % av 1. milj. og 500 túsund kr. til keyp av strandgongnum hjá partafelagnum Kjolbro í Klakksvík.

Sum kunnugt eru ymisk virkir í figgiartupulleikum í dag. Vandin er óivað moguligur at avverja við almennari hjálp. Her er talan um, at tað almenna, lögting og kom-muna, kemur eini stórar bygd til hjálpar, sum er komin illa fyr, av at eitt stórt virki ikki er fært fyr at klára seg.

Vit hava so mangin seð læt-neðuliga fylgjurnar av, at stórvirki verða tikin av fótum — t. d. á Tvøroyri, tá A.T. við »vold og

makte« skuldi kovrast á bláman. Tað var eín fyr samfelagið skaðilígg og bytlig politísk hevd-argerð.

Slíkt má ikki henda aftur! I viðmerkingunum til málið siga norðoyatingmenn m. a.:

»Vit halda tí, við tað at Klakks-víkar kommunu hevur sagt seg sinnada at yvirtaka bryggju fyr at frigera pening hjá einum virki til aðra útbýgging og við tað at okk-um øllum er greitt, at fiskivinna okkara í løtuni hevur allan tann stuðul, sum faast kann fyr neyð-un til at gera seg kappingarføra, at rattast má vera at koma áheft-an kommununar á mót og hevur loyvt sær at seta fram uppskot til lögtingsløg samsvarandi hesum.«

Teir gloyma ikki sjálvan seg!

»Vertin á, hvat annar fæi,
eg skal nora at mæi.«

Hesi orð Nólsoevar Pálls eru eins-sonn í dag, sum tá hann yrkti tey. Hygg nú her:

Ritgerð

Norski statsministerin

Einar Gerhardsen

hevur til SOSIALIN skrivað grein, ið hann nevni: »Norden etter bruddet i Brüssel«, hon stendur á 2. síðu.

LANDSKAPPINGIN

I morgin byrjar landskappingin í fótból. HB fer suður til Tvøroyri í morgin at spela móti TB.

Vann stórliga

ARBEÐARAFLOKKURIN HEVUR VUNNIÐ STÓRSIGUR VIÐ
KOMMUNUVALINI

Kommunuvál var í Onglandi mikudagin. Valið ber prógv um, at arbeðaraflokkurin hevur stóðuga framgongd, meðan konservativ flokkurin hevur afturgongd.

Afturgongdin hjá konservativa flokkinum hevur leingi víst seg. Fleiri av supleringsvalunum til undarhúsið hava givið framgongd til arbeðaraflokkin og liberala flokkin.

Javnaðarflokkurin hevur ikki bert vunnið aftur, tað teir taptu við seinasta kommunuvál fyr trín um árum síðani. Teir hava vunnið 541 nýggjar limir og meirilutan í nærdi 30 stórum býum.

Liberali flokkurin vann eisini frama, teir óheftu høvdu aftur-gongd, meðan kommunistarnir stóðu við.

Eín av teim mest týðandi sig-runum hjá javnaðarmonnum var

sigurin í Liverpool, har flokkurin vann meiriluta.

Hetta valið varð tikið sum tekin uppá, at javnaðarflokkurin fer at vinna meiriluta til komandi par-lamentsval, sum kann verða skjótt, antin nú í heyst ella komandi ár.

Kongressin dansar

Tingið fer ikki heim hesa vika. Og verri enn so. Nú eitt rend-hava verið fundir, aftaná at fund-arslit hevur verið leingi. Tað agst, at nevndirnar tá skulu arbeða.

Menn nú verður tingið ikki slit-ið í dag. Tað er fundur fyrrapartin og so fara tingmenn at gera »eg til at fara í lögmannssvølsu. Hon skal vera í Tinganesi.

Jú, jú, — »kongressin dansar!

Rasustríðið í USA linkar ikki

Vit hava mangan undrast á, at Amerika í so mongum førum skal liggia so aftarlaga í vánhagari de-mokratiskari hugsan, sum veruleik-in ferð eftir ferð prógvar.

Aftur hoyra vit um harðrent stríð frá statnum Alabama, har tey hvítu í býnum Birmingham royna at seta forboð imóti, at neg-arar koma sær fram til lærdóns ella lønandi virki.

Ikki bert vaksin, men børnini verða í hundráðali sett í fongsul. Tey svørtu megi ikki koma í somu kirkjunar sum tey hvítu. — Sjálvt í himmriki skal munur gerast millum svart og hvít.

Leiðarin fyr teim svørtu, prest-urin Martin Luther King er tó á-haldin. Hann mælir teim svørtu til

Ikki á hesum sinni

Av og á hevur tað verið frammi, at Dýri biðjudagar eiga at verða avtíkin.

I 1686 varð Dýri biðjudagur kunnigjórður at vera heilígdagur í staðin fyri triggjar samanhangandi biðjudagar, sum tá høvdu verið í 150 ár.

At hesin dagur er settur at vera fjórði friggjadagur eftir þessir, so sigst orsøkin vera tann, at hetta fall saman við ferðatíðunum hjá Kristiani kongi V.

Nú hevur kirkjunastjórin aftur sagt sína hugsan um dagin, Bodil Koch heldur, at dagurin eiga at verða avtíkin, men so verður ein fridagur minni, og hon heldur tí, at tað kundi vera rætt at leggja hann til november mánaða. Tá er annars eingin eyka fridagur.

Men í ár hendi so einki: nú verður so spurningur'n greiddur til komandi ár, men hetta er tó ikki á fyrsta sinni, ein slík broyting hevur verið havd á máli.

Ikki at brúka makt, men gera vart við seg á fríðaligan hátt.

Meðan sálmasongurin rungar, verða tey svørtu kroyst í fongsli í statnum Alabama, tey hvítu vilja ikki vita av, at tey litadu efs-ini eru menniskju.

Soleiðis er standurin í dag í tí harðrenda peningalandinum USA.

»Eingir pengar«

Nú er vega- og lendingaplánurin samtyktur á hesum sinni. Tað vóru fleiri uppskot, sum ikki vunnit frama. Eitt um lendingastudning í Frøðbiar kommunu, báthylt í Skálavík og rennistrong á Dimun o. m. o.

Formaðurin í nevndini, Kjartan Mohr, upplýsti áðrenn atkvøðu-greiðslan fór fram, at tingmenn kundu spara sær at atkvøða fyri slíkum uppskotum, tí tað vóru eingir pengar. Ikki e'ngong læt jattanir, sum eru gjórdar í álitinum frá nevndini, kunnu gerast fyri peningin, vit hava, segði hann.

So tað er meira enn hugstoytt, at ein landsstýrisamgonga er so ábyrgdarleys, at hon samtykkir nakað, sum hon veit í og fyr seg ikki kann gerast.

Men tað hendir so mangt lögð

98 fólkatingslimir, t. v. s. stórir meirilut: av danska fólkatínginum, hava tik.ð undir við áheitan til danska fólkið um at boy-kotta suðurafríkanskar vørur sum seldar verða í Danmark.

Hetta hevur seinasta tiltakið hjá forsætisráðharra Vorvoords mótt teim svørtu verið atvold til.

Er tað óverdugt fyr: eitt land sum Amerika at gera mun á svørt-um og hvítum, so er tað mangar ferðir verr. Í Suðurafríka, har tey svørtu á allar hugsandi hættir verða skerd, bæði í arbeiði og í øðrum føri.